

Poština plačana v gotovini

pla. ninski VESTNIK

LETO 1941-XIX

ŠTEV. 9-10

PLANINSKI VESTNIK, LJUBLJANA

Izdaja in zalaga: SLOVENSKO PLANINSKO DRUŠTVO - OSREDNJE DRUŠTVO, LJUBLJANA

»PLANINSKI VESTNIK« izhaja 12krat na leto in stane v tuzemstvu za vse leto 20 lir, za inozemstvo 32 lir. Naroča, plačuje, reklamira, inserira se pri upravi: Osrednje Slovensko planinsko društvo v Ljubljani.

Uredništvo: Glavni urednik dr. Josip Tomišek v Ljubljani; njemu se pošiljajo rokopisi, poročila, sploh spisi za tisk besedila. — Za vsebino so odgovorni avtorji; njim se pridržava pravica ponatisa.

Odgovorni urednik: dr. Arnošt Brilej, Ljubljana.

Izdajatelj in uprava: Slovensko planinsko društvo - Osrednje društvo, Ljubljana. — V področje uprave spadajo vse gmotne zadeve (naročnina, honorarji, oglasi, računi), razvid naslovov, reklamacije.

Tiska Ljudska tiskarna v Ljubljani (njen predstavnik Jože Kramarič).

Vsebina 9. in 10. štev.: Dr. ing. Avčič France: Čez Gamzov rob na Mangrt (str. 153). — Dr. Jos. C. Oblak: Za Turjakom (str. 158). — Boris Rešek: Južni greben kokrske Kočne (2539 m). — Lipovšek Marijan: Po Menišiji in Bloški planoti (str. 168). — Viktor Pirnat: Med gorjanskimi kosci (str. 171). — Miran Žargi: Svet okrog Preserja (str. 174). — Obzor in društvene vesti: Skupinski izleti SPD v poletju 1941 (str. 176)

Ako potrebujete

tiskovine, kataloge, ilustracije, prospekte in se ne morete odločiti, v kakšni tehniki naj se izdelajo, se blagovolite obrniti na

Ljudsko tiskarno

v Ljubljani Umetniški grafični zavod,

v katerem so zastopane vse moderne grafične panoge. Vsa grafična dela se izvršujejo lepo, solidno in po zmerni ceni

B A K R O T I S K
O F F S E T T I S K I N
L I T O G R A F S K I T I S K
K L I S A R N A
K N J I G O T I S K I N
U M E T N I S K I T I S K

DEŽNIKI

NA MALO
NA VELIKO

L. MIKUŽ

Ljubljana, Mestni trg 15

Telefon 22-82

Ustanovljeno leta 1839

Mangrt z Rateških Ponc

Foto dr. Ivan Bonač

Dr. ing. Avčin France:

Čez Gamzov rob na Mangrt

V predalu hranim dragocen spominek, star plezalni klin. Glavi se poznajo sledovi kladiva, konica je nasilno upognjena in zavita. Na uglajenem hrbtu so vrezane številke: 14. VIII. 1933, zraven je majhen križec — v oklepaju! Kos železa, kot vsak klin, a vendar mi vedno znova vzbuja vroče spomine na že daljne, a še vedno silne trenutke, najresnejše, kar sem jih doživel v gorah. Tako blizu, iz oči v oči, kot onega dne se z goro nisva pozneje pač nikdar več spogledala.

S starim tovarišem, Slapšakovim Froncem, sva zopet enkrat začutila znani nemir: prijelo naju je in sililo, dokler nisva končno

* Glej opis prvenstvene ture, Pl. Vestnik 1930, str. 34: M. Debelakova: »Severna stena Mangrta (2678 m), Gamzov Rob«.

sedela v gorenjcu, opremljena za ves teden. Kam? Zakaj pa imava »Naš alpinizem«? Listala sva sem in tja in brez posebnega razmišljanja izbrala visoki cilj: Mangrtovo severno steno. Z Mangrta bova šla v Rabelj, na Viš, Špik nad policami in še kam naprej! Neznana pot naju ni skrbela. »Bo že kok, še zmeraj je b'lo kok«, je dejal Fronc. Kar se gora tiče, sva bila takrat še hudo zelena in prav nič se nisva menila, kako bova prišla čez steno z vso težko plezalno ropotijo in hrano za ves teden.

Na meji sva imela križe, sosedje so nama temeljito pregledali nahrbtnika. Govorila sva nekaj o Sv. Višarjah in res so bili dovolj velikopotezni, da niso hoteli zapaziti vrvi, klinov in celo aparata ne. Zavila sva vkreber proti Klanškim jezerom. Nič se nama ni mudilo in precej pozno sva se znašla pod nebotočno Mangrtovo steno. Sedaj še smer! Iz ozirov na zajetna nahrbtnika in čas sva opustila predrznejši misli. Odločila sva se za Gamzov rob. Le pet in pol ure neprehudega plezanja napoveduje »Naš alpinizem«, do noči bova že kako preko, sva računala brez krčmarja. Vstopila sva okrog poldneva in seveda takoj spočetka zašla preveč v levo, v sila strme travnate plati, porasle z gostim, visečim ruševjem, tako da sva kaj kmalu morala kar med grmičevjem strašiti s klini. Pod nama so se v izteku ozebника pod Hudo škrbino pasle ovce. Plašila sva jih s kamenjem, ki je vsepovsod odpadalo. Le s težavo sva se s svojima okroglima nahrbtnikoma izvlekla skozi neusmiljeno ozek kamin in na policah nad njim sva morala pošteno zajeti sapo.

Ze dalj časa naju je motilo čudno ovčje meketanje; kot da veka malo otroče, se je glasilo od nekod z desne. Ni nama dalo miru, šla sva pogledat. Po strmem, drnastem pobočju sva prilezla nad kratek skok. Malo pod nama sta na ozki polici ležali dve beli ovčki, z glavicama prislonjeni že kar ob tla, in slabotno klicali na pomoč. Zaskočili sta se bili nedvomno; doli je še šlo, naprej in nazaj gori pa ne več. Trava okrog njiju je bila že vsa posmukana, ubogi sestradani živalci sta grizli že zemljo.

Brž sva se spustila čez skok, da pomoreva. Velike oči so buljile v naju, preplašena žival se je ritensko umikala na kraj police, kjer stena pada v dno. Zlepa sva ju pomirila, da sta se dali prijeti. Srečno sva ju spravila nazaj na gredino. Hvaležno sta stresali z glavo, lizali potne dlani in tenke nožice so majavih korakov odstopicale v zeleno ruševje, lakote je bilo kraj! Zadovoljno sva gledala za njima. Da sva reševala ljudi, bi bila po opravljeni dolžnosti najbrže še — ozmerjana. Tudi to se nam je namreč že primerilo.

Manj naju je pa razveselil pogled na uro. Bila je že tretja popoldne, tako sta naju zadržali nesrečni ovci. Brž naprej, če ne bo bivak! Po neprijetno drnastem in krušljivem Gamzovem robu sva plezala raje in varneje kar v čevljih, skokom sva se izogibala po nezanesljivih, v steni visečih travnatih policah. Mukoma sva vlekla sebe in nahrbtnike skozi gosto strmo ruševje; včasih nisem vedel, kod plezam, po drevju ali po skali.

Okrog petih sva vsa žejna in upehana po trdi borbi s trdovratnim ruševjem in zahrbtno travo srečno prisopihala na široko, zeleno glavo. Fronc je nekaj pobral in pokazal: izstreljen tulec iz avstrijske

puške, že ves zelen in star. Odzgoraj ni mogel priti, torej le iz doline. Samo kako, ko sva še midva z vrvjo imela mestoma dovolj dela? Zopet se je poglobilo moje staro spoštovanje do pravih lovcev v gorah, pa naj bodo divji ali domači — in njihovih, včasih res prečudovitih, skritih stezic. Le kdo in kod je prišel za gamsjo krvjo prav tja gori pod vrhnje Mangrtove stene?

Po ostrem grebenu sva tekmovala s časom. Skala se je zopet umaknila zelenim policam, toda to pot in vse naprej do grebena je kazalo, da bo kar zares. Gladka, strma stena naju je odločno zaustavila. Fronc se je spravil nad navpičen skok, ki prepadno visi nad temni ozebnik. Varoval sem ga, varno skrit za nekako lusko. Zaman je poskušal, v mraku ni našel več špranj za kline, kar tako pa ni šlo in ni šlo. Noč je že legala v dolino, Mangrt si je že zakril golo teme in je dremal. Nikamor nisva prišla in že v mraku se je tovariš spustil raz skok.

Torej bivak! Novo, tedaj še neznano doživetje naju je poživilo, z vnemo sva pripravljala nočišče na prodnati polički. Prižgala sva svečo. Ob begajoči svetlobi sva tolkla v skalo kline, varno otvezila nanje svojo robo in nazadnje še sebe; tako da je najino počivališče končno sličilo izložbi športne trgovine. Nad svečo sva kar v aluminijski steklenici iz marmelade in vode skuhala nekak čaj in z vnemo povečerjala. Oblekla sva vse, kar sva imela in zlezla v gumijast šotorček. Tudi to, včasih prepotrebno reč, sva seveda imela s seboj. Privezana čez pas sva varno sedela na prepadni polici in čakala spanja.

Pri jezeru je šumela veselica. Od časa do časa nama je večerni vetrič prinašal rahle glasove godbe. V dolini so migljale luči, od jezera se je dvignilo par raket. Mir božji je ležal nad gorami. Mislila sva vsak svoje misli, počasi je mogočna gora prekrila dva nebogljenca v svojem naročju s črnim plaščem noči.

Iz rahlega spanja me je zdramilo zamolklo šuštenje; kar kri mi je zastala. Nekaj nevidnega, težkega se je gnalo skozi zrak, prav mimo naju. Štropot je končal s silnim udarcem globoko nekje v temi pod nama. Kamenje se je podilo v dno, šum je počasi zamrl in zopet je bilo vse tako tiho in tesno. Neznaten dogodek v življenju gore je bil končan.

Fronc je spal pokojno, le polhovka je kukala iz šotora. Meni se ni več dalo. Ob jezeru je bilo že zdavnaj vse pokojno. Strmel sem v mirne zvezde, s tilnikom naslonjen na hladno skalo. Prvič sem videl, kako si rišejo svoje kroge v nebo, prvič sem gledal, kako nočne meglice predejo megleno morje, prvič sem občutil tiho veličastje samotnega bivaka v gorah.

Počasi so zbledele zvezde, nebo je postalo sivo, rdeče in modro, oznanjal se je nebeški dan. Budilka »na mraz« je dvignila tudi Fronca. Trepetaje v jutranjem hladu sva pospravila najino razstavo v nahrbtnika. Solnce je iznad grebena Ponc otajalo zmrzle ude, sveža in spočita sva se zagnala v steno.

Na vrsti sem bil jaz. Skok, ki se je Froncu v temi upiral, sem preslepil z dobrim klinom, še poteg z vrvjo in brez nahrbtnika sem bil brž čez najhujše.

Više gori mi nekaj ni ugajalo. V drobljivo pečevje sem zabil tri ne baš trdne kline; mesto da bi bil plezal naravnost, sem iz krušljivega žleba prestopil — sam ne vem zakaj — v levo okrog rebra v odprto, gladko steno, ki pada izpod Hude škrbine prav v ozebni. Vrv me je držala z desne spodaj, z levico pa sem se stegoval okrog roba in tipal za oprimki.

Tedaj se je zgodilo. Nič ne vem, ne kdaj, ne kako, na lepem mi je nekaj z neznansko silo izpodbilo noge, me postavilo vznak na glavo in že sem se znašel v zraku: daleč spredaj precejšnja luskasta skala, za njo moj klobuk, ki ga je še v padcu lovila smešna človeška postava. Na glavo sem padal ob gladki steni skozi šušteči zrak, naravnost v slepeče megleno morje. Biló je prav za prav nepopisno krasno, edinstveno. Če bi se bil tedaj ubil, vem, da bi bil moj konec sladek in lahak. Da bi bil mislil na smrt ali na kdo ve, kaj že vse, kar ponesrečencem pripisujejo oni, ki je niso še nikdar pestovali, kaj še! Edina misel v tem usodnem trenutku je bila — spominjam se ostro in često — »Smolo pa imaš, že drugi klobuk letos!« Smešno prav za prav! Debelo je pogledal Slapšakov Fronc, ko me je nekaj silovito objelo čez pas in me v loku zagnalo k njemu. Vrv je tlesknila ob skalo, še me je parkrat zavrtelo kot vrečo, prožna sila me je dvignila za kak meter in že sem mirno obvisel ob navpični steni. Vse je bilo tiho in slovesno, le dva klina sta mi v svojih zaponkah prižvenketala ob napeti vrvi k pasu.

S silo sem se otresel čudne omotice. V tegu vrvi sem se z vlekel na polico. Tovariš ni rekel ničesar, le vrv je še vedno držal krčevito napeto. Nikjer nobene rane, nobenih bolečin, vse celo! Nisva mnogo govorila, kaj bi tudi! Nalašč sem takoj zopet poskusil zlesti čez skok. Toda leva noga je odpovedovala pokorščino, udarec skale na stegno je bil le prekrepak. Moral sem nazaj in Fronc na moj konec vrvi. Zavedel sem se bolečine šele naknadno, kajti v tako napetih trenutkih živci pač nimajo časa za malenkosti, kot so poškodbe telesa, in jih k sreči sploh ne javljajo!

Dogodek naju je nekam razvnel in naglo sva bila čez nesrečno mesto. Saj vse skupaj ni nič, sem si venomer dopovedoval, da sem miril drgetajoče mišice in krotil zapoznelo živčno reakcijo. Edini od treh klinov, ki je držal ves padec, je bil le malo zabit. Poteg vrvi ga je v špranji zasukal in mu glavo pritisnil ob skalo. Da je še ta odpovedal, bi stara obrabljená vrv ne zdržala še več kot je — in Fronc bi bil ostal s pretrganim koncem na Gamzovem robu, če ne bi mogoče še njega iztrgalo izza luske in naju oba raztreščilo kje v ozebniku. No, pa naju ni.

Iz bil sem klin in ga varno spravil v nahrbtnik. Potem sem zopet stopil okrog roba in pogledal. Na sivi skali je bil rjav, prašen madež, mesto zahrbtne skale, ki sem jo že z rahlim dotikom odkrhnil. Kako se je sploh še držala, ne razumem, kajti plošča, kjer je bila prirasla, je bila slejkoprej gladka. Z vrvjo sva izmerila padec. Štirinajst navpičnih metrov sem premeril po zraku, in da ni bila stena res dobesedno navpična in gladka, Bog ve, kako bi me bilo razmesarilo ob rogljih in robovih. Tako pa spotoma ne jaz ne vrv nisva zadela ob steno. In to me je rešilo.

Zivce sem si kmalu ukrotil; Fronc je plezal pred menoj kot da se ni nič pripetilo. Umaknila sva se v položnejši desni bok stebra. Podrobnosti so mi izginile iz spomina, dolgo je že tega. Vem le, da sva bila brez posebnih sitnosti brž pri možicu na rami tik pod grebenom. Prosluli Gamzov rob, ki je, prvič preplezan, povzročil pravo senzacijo, je bil za nama. Kljub padcu se mi ne zdi posebno težaven. Uroš Zupančič ga je preplezal dne 30. julija 1931 celo sam. Le precej moči in dobrega ravnotežja zahteva. In pa, da bi tisto nesrečno travo kdo pred turo pokosil!

Na greben sva stopila malo desno od Hude škrbine. Nekaj metrov pod nama je bila že nova italijanska pot proti meji, z Mangrta proti Vevnici in v Koncu špici, sijajno nadelana z železjem in vrvmi. Ni se mi zdelo plezati, hotel sem biti moderen, spustil sem se nanjo lepo po vrvi. Pri tem sva seveda napravila novo neumnost. Fronc, ki je raje prosto splezal, je svoj nahrbtnik tako mojstrsko privezal na vrv, jaz pa sem mu ga tako spretno od spodaj naravnaval, da se je sredi poti sprostil in se poslovil z lepimi poskoki preko nemarno strmih travnatih vesin proti Koritnici. Globoko doli iz grape pod Hudo škrbino sva še slišala prijazen pok in nato žvenketanje, znak, da se je nahrbtnik žalostno razšel. Vse Froncovo imetje, čevlje, polnilno pero, čutaro z vodo, obleko, denar in hrano in — kar je bilo najhujše — legitimacijo s propustnico, vse si je prilastil mogotec Mangrt. Nobene nade ni bilo, da bi kaj pobrala iz tistih sten in jarkov, najine ture je bilo zaenkrat očitno konec.

Pobita sva lezla proti vrhu. Pot po stezici preko neverjetno strmih travnatih pobočij je bila neprijetna; raje bi šla še enkrat čez Gamzov rob, če ne bi bila tako zelo lačna in žejna. Vsa najina hrana in pijača je bila namreč v pobeglem nahrbtniku, v mojem pa klini, šotor in vrv. Na snežiščih sva si nabrala v klobuke snega in počasi sva prilezla na vrh. Dve družbi in par alpinov naju je sprejelo. Dve dami iz Ljubljane in ena iz Zagreba, znane planinke, so naju veselo pozdravile, češ da mrtvi vstajajo. Alpinom je tudi odleglo. Če sva jih prav razumela, so imeli nalog gledati za nama in naju kako dobiti iz stene. Izvedela sva, da so od jezera videli najine lučne signale v noči, da so nama odgovarjali z znamenji in da sva povzročila s svojim mirnim bivakom veliko senzacijo veseljakom ob jezeru. Napaka je bila v tem, da sva pri urejevanju prenočišča hodila po polici mimo prižgane sveče sem in tja in tako nehote signalizirala. Ko sva povedala doživljaj z nahrbtnikom in jedačo — o mojem poletu sva seveda previdno molčala — se naju je vse usmilito, še alpini. Sicer sva pa imela izvrstno valuto v obliki dveh klobukov snega, in sva zaželeno ledeno tekočino prav rada zamenjala za sladke sadne konzerve in chianti. Dobri ljudje so naju še poučili, da morava na meji povedati: »La mia bursa è caduta in un abisso«, ker bi naju sicer lahko še zaprli. Nato sva odšla, Fronc lahkotno v plezalnikih. »Za nekaj je pa le dobro tisto z nahrbtnikom,« se je tolažil. Zavidal mu te tolažbe kljub težkemu bremenu na hrbtu nisem prav nič.

Hoja v plezalnikih čez snežišča pod Mangrtovo glavo je bila kar nerodna, še slabše pa se je godilo Froncu v copatah v gruščasti grapi

pod Travniško škrbino. Vendar so bile kmalu vse težave in nadloge za nama.

Naglo sva se spustila v dolino in odšla kar na mejo, kjer so naju tudi že poznali; potom naučenega stavka sva se še nekako lahko sporazumela glede propustnice. Obmejni stražarji so bili gotovo mnenja, da taka capina ne moreta biti posebno nevarna in brez preiskave so naju spustili čez mejo.

Med kopo gorskih spominov bi nerad pogrešal tega — najdražjega. In Frone pravi, da tudi ne, kljub nahrbtniku!*

Dr. Jos. C. Oblak:

Za Turjakom

Na jugovzhodu Ljubljanskega barja je svetla stran njegovega čudežno lepega gorskega okvira. Prijetno se odraža ta njegov del od temne rajde, potegnjene ob južni barjanski strani v položnih, mehkih hrbitih od Kureščka preko Mokreca in Krima, med katerima je globoka zarezka Iške. Temna valovita črta se nadaljuje v polkrogu, v katerega sega druga zarezka borovniškega Pekla — tja do Ljubljanskega vrha in Raskovca nad Vrhniko: preko logaške visoke planote preide ta valovita, z neizmernimi gozdovi pokrita masa na Vrh sv. treh kraljev, a od tod — v prelestni svet sinjih Polhograjskih Dolomitov, katerim je že vtisnjen pečat prave gorenjske alpinske pokrajine.

Ob svetli strani tega okvira onstran široko vrezane Želimeljske doline kipi zajeten, do vrha porasel stožec. Tudi dojemanja pokrajinskih kontur manj vajeno oko ga skoraj ne more prezreti — ne more pa izslediti med drevjem skritega svetišča sv. Ahca na vrhu. V senco tega stožca, ob zapadnem njegovem boku, je postavljen nad robom doline ob velikolaško-turjaško visoko planoto pritisnjeni Turjak s svojim starim, mogočnim gradom. Gori z grajske pristave, ki leži ob robu turjaške visoke planote, se ti razgrne nad vse pestra slika na grad in trg in na vse temno ozadje, ki mu služi nekako za štafažo: onstran zožene, temne Želimeljske doline Kurešček z Mokrcem, izza katerega

* Pri tem globokem in direktnem padcu sem se praktično prepričal, kaj pomeni prožnost dobre, vite vrvi. Priletel sem kot v zibel, vsa sila padajočega telesa je le raztegnila vrv in upognila kline, tako da je tovariš suneč komaj občutil. Toliko je bilo trenje vrvi skozi tri zaponke! Več klinov torej obremenitev varujočega pri padcu prav znatno zmanjša in še na smer sile lahko važno vpliva. Torej na izrednih mestih vedno par vmesnih klinov, če gre seveda! Če bi bil pa zdrknil, varovan samo z vrvjo, bi padel 30 navpičnih metrov globoko, česar ne vzdrže ne roka in rame varujočega, ne vrv, ne telo ponesrečenca, kar nam razmeroma enostaven račun takoj potrdi. Prepričal sem se ob tej izvrstni preizkušnji varovalnega sistema tudi, da je najboljša naveza le čez pas. Če bi bil privezan čez rebra, bi mi jih bilo strlo, in še iz zanke bi se bil nemara izmuznil. Da tudi slabo zabit, a pravilno obremenjen klin lahko mnogo vzdrži, mi je tedaj tudi postalo jasno. In še nekaj: klin mora biti iz kovanega železa, jeklen bi bil nedvomno odpovedal, ker takih deformacij ne prenese in počī, kar je že marsikdo z menoj vred doživel. To v vednost onim, ki si kline še vedno delajo iz jekla za vzmeti. Le za spuščanje ob vrvi je uporabljiva taka zagozda, a še tam ni prav zanesljiva, ne glede na to, da gre le skrajno nerada v količkaj krivo špranjo in s tem vso skalo nevarno razganja.

Turjak

Foto dr. A. Brilej

gleda sosed Krim, ob tvoji levi strani se sveti s prostih trat cerkev Vel. Osolnika, takoj za njo pa Sv. Primož z nekoliko višjega ozadja, ki je — dasi ločeno po dolini Rašice okoli Roba — videti kakor spojeno s turjaškim gorskim vencem. Zbog prevladujoče, temno zelene barve, od katere so v tem razmeroma ozkem okviru zbrani pač vsi mogoči odtenki v redki ubranosti, je romantika kraja, dejal bi, popolna in tako elementarno delujoča, da bi kar vzel v roko čopič in slikal in slikal... Ako pa stopiš od pristave še malo više k šopu gabrovih in hrastovih dreves, posajenih na zmerni višini valovite planote, se ti razširi pogled preko Trubarjeve Rašice na celo turjaško-velikolaško planoto, razdeljeno po plitvi dolini ponicaoče Rašice, ki prihaja od Roba in Krvave peči. Tam v ozadju preide idilično valovje planote v strnjeno temno-resno gozdno-gorsko panoramo; izza nje pa pokuka v maju kakor kos belega sladkorja bleščeči se vrh Notranjskega Sneznika. Od visoke turjaške straže je potegnjen dolg hrbet, sličen velikanski kači, koje rep sega v Barje: na njegovem koncu čepi v zmerni višini svetla Pijava gorica in pozdravlja doli na belih barjanskih cestah vse one, ki jih režejo peš ali z vozili nedeljskim potnim ciljem nasproti: pošilja jim tiho vabilo: ej, tudi tu je lepo, tudi na tej strani, ne samo tam gori! Jaz to že davno vem, ker sem od nekdaj ljubil to stran in ono — »kjer se večer žari«.

Ta svetla pokrajinska slika je kolikor toliko znana, v kolikor ima obrnjeno svoje lice na ljubljansko stran, saj jo ima popotnik, prihajajoč z Barja proti Igu ali Škofljici, vedno pred seboj. Za Turjakom in ono dolgo »kačo« pa se skriva prečudna, svojevrstna po-

krajina, manj znana kot najoddaljenejša hribovske vasi za Iško ali kje za Krimom. Zaman ji iščeš primere na slovenski zemlji. Na drugi strani ji dela temno ogrado porasli in kameniti greben Limberka z odrastki Ostrka in Tabora. V polkrogu se strne v ozadju s turjaško visoko planoto in njeno »planino«, sv. Ahcem.

Po tej kotlinasti dolini se vije sicer ne široka, a dobra, trda cesta, ki se odcepi takoj za grosupeljsko postajo. Kmalu prevali nizki val bolj ali manj mokrotne zemlje, ki loči ta svojstveni svet od grosupeljskega polja in stranske doline Podlomščice.

Čeprav odprta v Grosupeljsko polje, je po onem valu zemlje, v katerem leži tudi Ponova vas, videti ta pokrajina za Turjakom vendarle vsestransko zaplankan, vase zaprt svet — ne le po nezanimanju ljudi, nego tudi po naravi. Potoček Sevnica, ki sprejema z bregov od Sv. Jurija dol nekaj še skromnejših vodic, v kolikor ne ponicajo v raznih manjših ali večjih kotlah, se skoro nevidno vije ob tem valu zemlje in se zgubi polagoma v mokrotnem Grosupeljskem polju. Ta spodnji del doline ima manj planinski značaj, a je zaradi one jame kolikor toliko znan Ljubljančanom. Zato pa je v gornji stopnji okoli Lipljen in Škocjana prava planinska pokrajina. Ponicajoči studenčki s kratkim nadzemeljskim tekom napajajo zelene kotle, v katerih so polja in travniki. To ni oni sivi kras kje v Čičariji, nego oni tam okoli Sežane, kjer v gajih slavci pojo — vse zeleno v zelenem. Celo kameniti Limberk je ves zavrt v zelenje, da te prevara, če nimaš podkovank. A ta dolina, čeprav sestavljena iz samih večjih in manjših kotanj, ni mračna; vsa svetla in polna luči je; zato skrbijo svetli bukovi gozdovi in svetle jase med njimi — pravo nasprotje one krimske pokrajine tam zadaj, ki je vsa temna in žalobna. Jama bi se umestno imenovala Taborska jama, ker je v neposredni bližini Tabora. Županu Pernetu pa naj se napravi spomenik v jami ali ob njenem vходу, ker ga je res zaslužil! Tudi imena raznih zaselij v okolici kažejo na »svojevrstnost«, saj so za Ljubljančane prave španske vasi: Gradišče s cerkvijo in Smerjane ob robu turjaškega hrbta, Udje, Vrbičje, Rogatec i. dr. Tudi Tabor sam, cerkev z visokim obrambnim zidom, v katerem je tudi značilen okrogel obrambni stolp, na vzvišenem poraslem grebenu, potegnjenem od Limberka sèm med Vel. Lipljenami in Ponovo vasjo, v podnožju ob strani pa Sv. Jurij — je svojevrstnost zase. Takih cerkvenih trdnjav je še nekaj v naši domovini, toda ta ni siva in mračna, nego vsa bela in svetla, z okolico pojoča. Pernetova cesta te privede ob duplini sv. Antona nekaj desetih metrov pod njo. Samo iz lin sv. Ahca ali skozi redka okenca v obdajajočem ga gozdu ali raz Sv. Petra še tako lepo pregledaš to našo pokrajino; tu na Taboru si postavljen kakor v srednjo ložo prirodnega pozorišča. Vidiš deloma v gornjo etažo te kotanjaste doline in skoro vsa zaselja, v kolikor ne leže pregloboko v lijakih; nekaj cerkvic se pojavi na vseh straneh okoli tebe in celo konico stolpa sicer nevidnega Škocjana gori v kotlu med Limberkom in Ahcem lahko opaziš. V taborski cerkvi, stari okoli 700 let, so skoraj ravno toliko stare freske; vidiš tudi enega najstarejših slovenskih križevih potov (»ne pozabi se vpisati v spomin-

Tabor

Foto Vek. Kramarič

sko knjigo« — te prosi poseben lepak). Od Tabora do slavne jame je pa tudi le dober skok, vsaj za kolesarja. Onstran lahne usede v pobočju — skoraj v isti višini kakor Tabor — je vhod oziroma sta vhoda v to jamo, ki nam je bila dolgo nekak nadomestek za Postojnsko, s katero ima skupno celo vrsto kapniških inačic z istimi imeni (zastor, slap, oltar itd.). Dočim sega Postojnska skoraj vodoravno v gorsko pobočje, je Županova jama usmerjena v globino; je krajša, a po svoji veličastnosti na pre mnogih mestih prav nič ne zaostaja za Postojnsko. Zlasti me je spominjala na »Lurlochgrotte« pri Sembriachu za graškim Schöcklom. — Mi ne bomo ostali pri Županovi jami, naša pot bo šla še više gori v ta čudežni gorski svet, ki dobi za Vel. Lipljenami, pravo planinsko vasico na grebenu nad jamo, uprav planinskokraški značaj. Tam se strne taborska gozdna prečnica, ki pusti Sv. Jurija v podnožju taborskega grebena ob strani, s staro cesto, ki pridrži od Ponove vasi v osrčje te pokrajine. Ena kotla za drugo, ki jo obide cesta v mičnih ovinkih, se vrsti, zaradi tega se izpreminja podoba pokrajine: tihe in pokojne vasice se pojavljajo ob njih in v njih, tako vabeče, da se komaj vzdržiš, da ne zaviješ s ceste k eni ali drugi. Ena me je le zvalila: Železnica na robu med dvema kotanjama s svojo prijazno belo, malo cerkvijo.

Vse okolje kaže, da je stal tu grad (Eisenhof). Zdaj ga ni: porabili so ostanke zidin za par kmetskih domov, ki se jim to še pozna. V cerkvici zasledim v stranskem oltarju sliko sv. Jurija s signaturo: »Janez Šubic iz Loke 1864«. In še izvem: doli ob sosednji kotli je — »Rožempoh«; tudi tam je bil grad, razvaline so še vidne. Vas Cvetličnik je okoli njih, razvalina pa ima svoje staro ime, ki je še danes v rabi. Torej je bila ta kotlasta dolina — dolina gradov in ne tako zapuščena kakor sedaj; z ene limberških višin pa je gledal

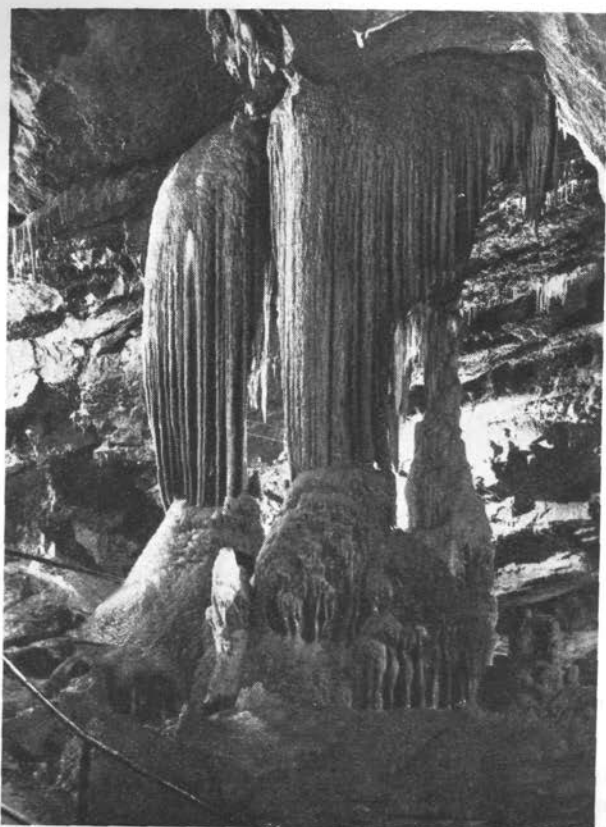

Foto
Vek. Kramarič

V Županovi jami

nanjo zopet grad, na drugi pa je stalo pogansko svetišče. Kaj hočeš še več? In vse to le nekaj ur od Ljubljane — za kolesarja sicer izdatna, a nenaporna, krasna poldnevna partija: iz Grosuplja preko te krajine (s posetom Tabora in jame) na Turjak (Tičnico) in po turjaški cesti čez Pijavo gorico nazaj ali narobe. Tudi Škocjan, ki leži v gornji kotli nad Malimi Lipljenami, pomaknjen v višji svet med Sv. Ahcem in Limberkom, je vreden kratkega poseta tako mimogrede: ves je v zelenje pogreznjen, da ga od nikoder, niti z Ahca niti s Sv. Petra ali Tabora ne vidiš. Ko pa se dvigneš ob gozdnem robu nad Škocjanom, pustivši ob strani za gozdom skrito Sloko goro, se ti za sedelcem ob samotni kapeli pod najvišjo vasjo, Gradežem, slika mahoma izpremeni. Preko razmeroma široke, lahne usede pod višino Tičnice se ti mahoma postavi pred oči prelestna podoba turjaške pokrajine z gradom in vso bližnjo okolico v vsem svojem čaru. V trgu »pri Ahcu«, kjer točijo tak cviček kakor nikjer, bo naš počitek, preden se vrnemo po oni skoraj slavni razgledni cesti okoli Sv. Ahca in po hrbtu »dolge kače« tja proti Pijavi gorici. Ravno toliko

je nagnjena, da ti ni treba zavore, in kar bojiš se, da je bo prehitro konec. Zato ustavljaš kolo in — gledaš: zdaj globoko v Želimeljsko dolino na levi, zdaj na Barje in njegov temni okvir, pa v daljo k Pograjcem, na Triglav, na ljube znance na gorenjski strani, na Kavanke in Kamniške, na vso nebeško lepo zemljo. Ne čudim se, da jih je že toliko, zaverovanih v to sliko, vrgel ostri ovinek nad Pijavo gorico čez breg; tam nenadoma zavije cesta proti vasi in kmalu za njo pade v Barje, kateremu se lahko ogneš preko Gumnišča, ako ti ni odveč mali klanček preko odrastka valovite šmarske visoke planote.

Včasih me navda nekoliko sebična misel: hvala Bogu, da ljudje ne vedo za tak skriti del naše zemlje, kakor je na primer oni med Ahcem in Limberkom za Turjakom! Saj če bi zaznali za njegovo lepoto, bi ga preplavili, in pol lepote bi izginilo iz njega. Toda zopet hvala Bogu, naša slovenska zemlja je tako bogata skritih in neizčrpnih lepot, da bi lahko sto let živel v še tako ozkem pasu te zemlje in iskal v labirintu njenih čudežnih tajn, pa jim ne bi segel do dna. Kajti lepota naše zemlje v še tako majhnem poljubnem njenem predelu je neizčrpna. Dobrohotna usoda pa naj nam je ohrani čimveč skupaj — to je edina naša želja v teh bridkih časih, ki jih nihče tako ne občuti kakor srce vsakega pravega planinca.

Boris Režek:

Južni greben kokrske Kočne (2539 m)

(Konec.*)

Ta glava viškuje neko rebro nad Srednjim Dolcem in je pomaknjena nekoliko jugovzhodno z grebena; rez grebena vodi od tam v spremenjeni smeri k vrhu. Vendar ohranja celotna grmada grebena, kakor je videti v kartah, prvotni južni potek. V Dolce in na melišče Na Plazéh se spuščajo strmi žlebovi s kamini in z vzporednimi rebri. Razčlemba ustvarjajo slikovito pozorišče; posebnost je naravni most nad globokim debrom; na rogljih so postavljeni možici iz razpadlih skal. V predpoldanski tišini je zdaj tu zdaj tam prasketaje drselo kamenje po mračnih kaminih v globino.

Čad je prevlekel gore. Onkraj Dolcev se je razpiralo zahodno ostenje Grintavca. Z zmehčanimi obrisi so sivele glave vrhov pred gmotami belih oblakov in v dolinah so ležale zamolke, negibne sence.

V tišini je zazvenel klin. Opazila sva ljudi na vrhu Grintavca. Nekje v zahodnem ostenju so bili plezalci. Kamenje je udarjalo na plaz pod ostenjem Grintavca v Zgornjem Dolcu in je črtalo temne proge po meliščih. Mislila sva na gornike z onkraj meje, ki si že leta in leta dajejo precej brezpomembnega opravka v severnem in severozahodnem ostenju Grintavca. Kdo bi bil? Nepotrebno vprašanje. Tovariša Kopač in Tarter sta rano odšla po grebenu Dolge stene na vrh Grintavca, se spustila v Dolec in vstopila v kratki severozahodni steber. Zvesti tisti slabi plezalski navadi, namreč o nameravanih

* Prvi del članka je izšel v št. 4. Pl. V. 1941.

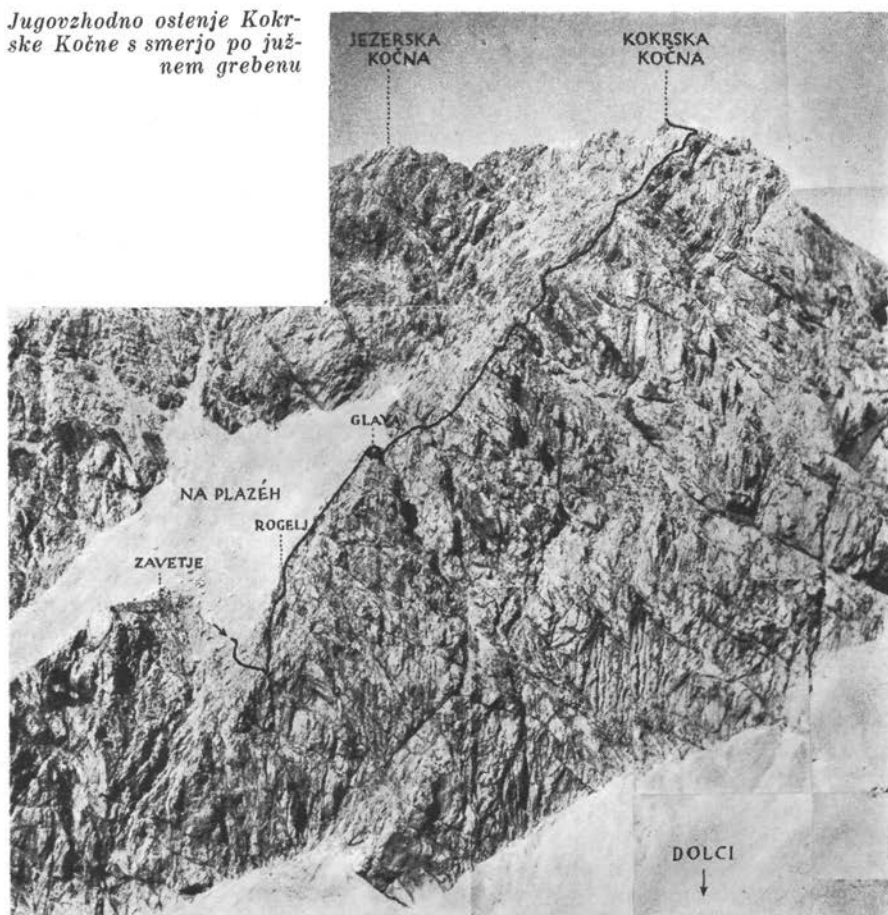
turah nismo govorili in ne vpraševali. Zdaj sta bila že skoro pod vrhom in midva onkraj Dolcev še precej pod višino Jezerske Kočne. Na solnčni polici sva se zleknila z oprtniki pod glavo in Kremžar je v dolgih samogovorih nekaj pogodrnjal. Mudilo se nama ni. Ura je kazala nekaj čez deset, do vrha sva računala še kaki dve uri nepre- težavnega plezanja. Le smeri nisva mogla razbrati; toliko reber, rogljev in stolpov je nadrenjanih po grebenu. Nekaj raztežajev naprej je bilo videti gladko plat in pečevje okrog nje je prepadalo z veliko naklonino v dna gruščnatih žlebov.

Nad Suhadolnikom so se jele nabirati megle in od časa do časa je završalo v robéh. Obetal se je dež. Oblaki so se razgmotili po svodu in omotična sparina je legla po skalah. Čakala sva še dolgo, kaj neki bo. Ko se je megla naslonila na pečino, sva se morala odpraviti. Prešla sva nekaj rezí in škrbin, prečila gladko izpostavljeno plat v boku grebena nad Plazmí in že sva bila pod omenjeno gladko za- poro. Le malo sežnjev sva videla predse in veter je trgal najine be- sede, ko sva se pogovarjala. Pečina je postala vlažna, drniči trave so polegali po ruši. Za varovališče ni bilo pravega mesta in moral sem zelo paziti, da bi Kremžar ne dobil kakega kamna nase. Plat se je kazala le zdaleč za težavno. Predeljena je z dvema glatkima žmu- lama, a voda je izdolblja vanju oprimke, da sem zlahka plezal, čeprav le počasi, ker so bile vse dolbine in zareze nasute z odkrušenim ka- menjem.

Vrv je pod menoj izginjala v meglo, tovariša v škrbini niti nisem videl. Okrog so iz motne beline vzraščali roglji in stolpi grebena. Mlačen piš se je gnal po pečini. Vrh žmul je naložena sesutina, od- klane rdečerjave plasti so me obrnile vstran, prav ko je Kremžar javil, da je vrv pošla. Nad sesutino sva se obrnila k neki grebenski špici; v njenem zavetju sva počakala, da se je megla nekoliko pre- vlekla. Greben se tod spaja z rebri, ki padajo v globoko deber ob Srednjem Dolcu. V njem je še ležal sneg, gosto posut z rdečimi okruški, in neprestano rožljanje se je oglašalo iz globine. Bela vlažna megla se je spet zgrnila v neprodiren zastor in nama je vzela podobo sveta onkraj globeli Ravní: pogled na Dolgi Hrbet in na Skuto. Z Grintavca so še vihrali oblaki in mrmrajóča tožba vetra je segala do naju, ko se je gnal po samotnem vrhu. Kmalu nisva videla ničesar več, le najini senci sta se motno odražali na voljnem pregrinjalu.

Treba je bilo naprej. Rez grebena se tod splošča v širokem, oblem boku, prepreženem z žlebovi in s štrlinastimi čermi, in strmina po- jenjuje v odstavkih. Splezala sva po nekakšnih platéh in dosegla kratko polico. Ropot sproženega kamenja je opozoril, da sva na nekem robu, torej sva po dveh raztežajih vrvi že zašla iz smeri. Poprej ob počitku, ko se je spet silila megla, sem z Bezardom določil najino stališče na grebenu. Vrh je bil točno severozahodno nad nama, zdaj sva bila čisto severno. Obrnila sva se vstran in ni kazalo drugega, kakor plezati naravnost, ne glede na ovire. Tako sva vstopala iz žleba v žleb, čez previsne zatrepe in po rezéh štrlin. Kremžarja za seboj še videl nisem, vrv je izginjala v meglo, le na varovališčih se je pokazala njegova senca ob meni in vselej sem slišal kako duhovito pripombo k vremenu

*Jugovzhodno ostenje Kokr-
ske Kočne s smerjo po juž-
nem grebenu*

in najinemu počenjanju. Na splošno nisva zadela na kaj posebno težav-
nega; a če bi se mogla razgledati, bi se gotovo ognila marsikateremu
previsu, ki naju je dodobra zasopil. Tako sva plezala kako uro ali delj,
ko se mi je zazdelo, da sva že na zložnem. Pogledal sem malo bolj in
videl ob kraju stezo po južni obli glavi. Čez nekaj minut sva stopila
na vrh.

Že nad gladko pločato zaporo sva si bila na jasnem, da sva v glav-
nem opravila. V boku prve glave na grebenu je sicer nekaj mest,
ki bi jih ne bilo podcenjevati, če bi smer silila čeznje; toda ob njih
so povsod lažji prehodi. Bok grebena v Dolci je zelo izpostavljen in
ponekod izredno strm. V njem se menjavajo proge sive trdne pečine
s pasovi rdečin. Bok na melišče Na Plazéh je zložnejši, predeljen z gra-
pami, žlebovi, rebri, in je znatno nižji. Prehodi iz melišča na rez grebena
so možni skoraj povsod; vendar so gotovo zelo resno ogroženi zaradi
sesutin, le rahlo zagozdenih po zajedah, in utegnejo vsak čas zgrmeti
v dno. Melišče Na Plazéh kaže moč erozije. Redki so trenutki tišine,

zmerom se ruši kamenje in površina mela se vedno znova obnavlja s svežimi okruški. Morda je bilo prav zaradi tega tako malo plezanega s te strani. Po letu 1928. je menda kdo še plezal po južnem grebenu Jezerske Kočne; tu sem pa ni bilo nikogar. Sicer imamo v Grintavcih itak nekaj prav lepih, na moč zanimivih in ne pretežavnih smeri, ki jih še nihče ni ponovil, dočim kar zglajajo dosti manj pomembne: tako mojo smer v Mrzli gori in Brinškov kamin v Planjavi.

Kočna velja za težaven vrh. Razsežna, iz rajde drugih vrhov umaknjena gmota s svojim rdečkastim ostenjem se zdi nekaj zase. Naj ostane tako še dolgo; morda bodo ljudje nekoč prav v nji iskali in našli nekdanjo podobo gorskega sveta. —

V globeli na severu ni bilo megle. Le z juga jo je tiščal veter med robove. Svet v dolini je ležal v solncu, le planine v gorskih vznožjih so tiho ždele v zamolklih sencah.

Na grebenu sva bila tri in pol ure, plezanja ne bo dosti čez dve. Zamujala sva se zaradi megle — in čemu tudi naj bi drvela? Solnce je bilo še visoko, zleknila sva se na vrhu in se ogledovala, ko se je sever dajal z odjugo. Na Grintavcu ni bilo nikogar več, le po Zgornjem Dolcu je bilo čuti korake na stezi.

Sprva sva bila namenjena, da pristopiva še na Jezersko Kočno, z nje na melišče Na Plazéh in v Spodnji Dolec. Toda ogledati sva si hotela gladki bok južne oble glave in tudi dobiti kaj vode pod snegom v Zgornjem Dolcu. Čutari sta bili spraznjeni že spotoma, ko sva snedla peklensko slani prekajeni jezik. Zdaj sva čakala, kdo nama bo postregel s hladilom. Nekdo je prihajal po stezi in kmalu smo se pozdravili. Spoznal me je po čevljih, kar se menda še ni zlepa komu pripetilo: Fuchsovo kovanje ni vendar nič tako izrednega! Toda čevlji so bili še nekaj dni poprej razstavljeni pri mojstru, ki je vsakomur rad povedal, čigavi so. Tako smo postali znanci in vljudno, kakor odločno, sva s Kremžarjem preiskala gospodov oprtnik. Bilo je v njem nekaj dobrih stvari in vse smo složno pospravili.

Čas je bilo se dvigniti z improviziranih sedežev na vrveh. Štampiljke ni bilo v skrinjici. Prebral sem še jadikovanja nekaterih gornikov zaradi nje, kakor da bi bil pečat na razglednici višek in cilj vsega. Nekateri se niti ne vpisujejo, ne po kočah, ne po vrhovih. Kaj bi s tem? Njihovo lastno občutje jim je spominska knjiga.

Malo pod vrhom, tik ob stezi, je strmi, tesni kamin, kjer je l. 1911. začel Klodvik Tschada svoj sloviti sestop po severni steni. Resna reč za tisti čas! Kdo še ve za tega zaslužnega moža, ki je večinoma sam preplezal precej, danes že klasičnih smeri v Savinjskih Alpah? Pred nekaj leti je umrl v Ljubljani in nihče mu ni posvetil niti vrstice v spomin! —

Steza po južni obli glavi je zanimivejša kakor ona po grušču. Z Grintavca je videti ljudi na nji, »kakor bi muhe lazile po šipi«, tako so vsaj pravili na Kokrskem sedlu. S postajanjem in ogledovanjem sva se dokaj zamudila; zato je bilo po melu treba malo podrveti. Plaziči grušča so se še zmerom usipali po plaznicah, ko sva stopila na stezo v Zgornjem Dolcu. Napravilo se je lepo predjesensko popoldne. Veter je utihnil, le visoki belkasti oblaki so še pluli po

svodu. Mrka pečina je strmela iznad gruščnatih podankov v višavo: sivi skladi, pokline in kamini. Vseokrog je s stenami obdana krnica, kjer dogleda oko le sinje nebo nad izostrenimi robovi. Solnce se je upiralo v gladke ploskve razmetanih roví, pod snežiščem je pritajeno klokala ponikujoča voda.

Tišina je legala po vrtačah z zaplatami posutega snega v dneh, ko sva zapuščala samotni kraj po vzpenjajoči se stezi. Svet se vési izpod ostenja Grintavca po prodéh v Dolcih. Med skalovjem rasto drniči resave trave; onstran izpod Kočne se do dna spuščajo strma pobočja sipin. Zapuščena je ta dolina, le malo ljudi zaide vanjo. Ovce se pasejo po travnatih vesinah Srednjega Dolca. Ta svet je Suhadolnikov, kakor ves Grintavec z Jamami in vsa pobočja do rezí Kalškega Grebena.

Bliže bi bilo odtod v Kokro kakor na Kokrsko sedlo. Toda malo-kdaj pogledamo v gore s Kokre in z Jezerskega. Vajeni smo Bistrice, podoba gora se nam je zarezala v dušo in nemirno si iščemo pota iz skritih zagorskih krnic k znanim obličjem vrhov nad Koncem. Vendar bomo še in še usmerjali korake do onkrajnih vznožij, kjer hranijo gore še toliko neznanih lepot. —

Po lepem dnevu v robéh je bila pot po gosti, mršeči se travi dolga. Mračno ostenje Grebena se je nizalo onstran doline, ko sva prešla rob Spodnjega Dolca mimo opuščene ovčarije na stezo pod pobočji Grintavca. Mnogokrat smo se že pogovarjali, kako prikladen kraj bi bil tam za stalen bivak. Morda ni znano vsem, da so Dolci izredno visokogorsko smučišče, kakor so tudi Veliki in Mali Podi ter Jame v Grintavcu. In odprti so še številni zimski pristopi na Grintavec in Kočno s te strani. Z razvojem zimskega gorníštva se je takoj pokazala potreba po primernem zavetišču; kajti dostopi od Suhadolnika ali s Kokrskega sedla neposredno v Dolce so spričo kratkih zimskih dni le prezamudni. A na ta bivak žal ni upati, dokler nas bo le peščica zahajala tudi pozimi v gore. V zimskem času Dolci s Sedla tudi niso vselej lahko dosegljivi. Na nekaterih mestih je velika nevarnost plazov, ki se uletavajo z vršne »Strehe« Grintavca in večkrat so nanizane ledene vesine v smeri steze, kjer je sekanje stopinj zelo zamudno. Za same dereze je ponekod prestrmo, ker je led največkrat le tanka obloga na srenu. Kak dan pa se pride tudi kar po kopnem, kakor so pač razmere. Od Suhadolnika je laže tudi s smučmi na ramah; le stezo je treba poznati, sicer po nepotrebnem uganjaš plezarijo v kaki grapi.

Pod Malim Grintavcem se je usul dež in naju je pognal po vesinah v Male Jame. Na Kokrsko sedlo sva prišla dodobra premočena. Sedla sva za ognjišče in se pričkala, kaj naj ukaževa. Zadevo je rešila oskrbnica, ko je postregla s tem, kar gre možakom.

V hiši so se oglasile orglice. Čofotaje je padala premočena obleka po tleh, železje v oprtnikih je rožljalo. Spet smo bili skupaj, onadva z Grintavca in midva. Snovi za pogovor je bilo dovolj, pokojno smo sedeli za mizo, ko se je zunaj gnalo neurje čez gorske robove.

Po Menišiji in Bloški planoti

(Konec.)

2. Med Peklom in Rakitno.

Med jako znane, dasi ne prepogosto obiskovane kraje ljubljanske okolice spada soteska Pekla. Vtisi tradicionalnega pomladanskega izleta, ki ga je vsaj enkrat v življenju napravil skorajda vsak Ljubljčan na poti za kranjskim jegličem, v kasnejših letih naglo obledo. Kar dobro nam stori, če si jih osvežimo. Saj slapovi so vendarle mogočni. Ob veliki vodi s spoštovanjem gledaš na silne množine pen in valov, ki grme po soteski v tesnih in klokotajo po špranjah. Toda človeku je dan še drug nagib, kakor samo oni po občudovanju divjih krajev. Želja po spoznavanju neznanega nas žene vsepovsod. Morda je to le radovednost, neutешljiva in venomer se porajajoča? Naj bo kakor koli, blagoslovljena naj bo ta naša lastnost, saj vsakdo ve, koliko radosti in utehe mu je prinesla, ko ga je gnala in vodila v tuje kraje.

Bolj od Pekla me je zanimal svet, ki se vleče za robom visoke Menišije tja proti Rakitni. Le tako se nam odpira zemljevid naše dežele, da na lastne oči vidimo zemljo, ki leži med znanimi kraji.

Cela majhna četa se nas je tokrat odpravila na izlet. Bili so mladi Slogaši, ki sem jih povedel s seboj v »neznanoc«. Zabave se nam je obetalo mnogo, saj se mladina nikoli zadosti ne navešeli, le da ima poguma in dobro voljo kljub vročemu solncu in žejnemu grlu.

Čez Barje je drdral notranjec kakor navadno v megli. Ko je prišel čas, da vstane božje solnce iz daljnjih gradov, se je čemerno zasvetilo na nebu, kakor da bi slabo prespalo svojo kraljevsko noč. Tenki oblaki so prekrivali nebo in soparica je tlačila težki zrak k tlom. Kar skrbelo nas je vreme. Korakali smo iz Borovnice mimo popravljenega viadukta proti koncu doline. Poti, ki je tako znana, ni treba opisovati. Saj vsakdo ve, kako smo komaj čakali, da bi se kolovoz vendar že zožil v stezo in se začel vzpenjati vkreber. Dospeli smo do prvega slapa. Tam se nismo dolgo pomudili. Premrzlo in premokro je pršlo od tolmuna. Ozka steza — prave stopničke! — nas je povedla na desno gor h klopici. Namesto k Hudičevem zobu — ime vzbuja naravnost grozo — smo jo mahnili na levo k naslednjemu slapu, prečili vodo po leseni brvi in se na drugi strani po strmi zarasli stezi vzpeli visoko nad slap.

Podjetnega dečka Dušana smo poslali naprej kot izvidnika iskat poti, ker se je naša steza nehala ob vodi, kakor bi odrezal. Dušan je malo potelovalil pod prevesami, polomil nekaj vej, preskočil par skal in že se je vrnil. Povedal je, da je zasledil na drugi strani potoka lepo stezo. Ker ni bilo mostiča, smo torej morali hočeš nočeš peš čez vodo. Z Dušanom sva privalila dve veliki skali, naredila zasilen kamenit mostič, ki ga pa je tik pred strmim sosednjim bregom zmanjkalo. Globina vode namreč ni dopuščala preveč drznih zgradb. Vsak posameznik je moral na svojo pest bolj ali manj srečno zmagati tisto nevarno mesto. Kar nas je bilo v kvedrovcih, smo živahno krilili z rokami, loveč ravnotežje na spolzkih kamnih. Mlakarjevi dve dekleti sta si brž sezuli svoje nizke šolne in bredli vodo do kolen. Anka je že srečno pristala onkraj vode. Baš sem hotel na drugem bregu pomagati Miri, kar je prevzela njeno tovarišico Rajko neznana drznost. Korajžno se je zagnala z brega, za trenutek obstala na zadnjem kamnu in že je pljusnila v vodo. Mrzla je bila kopel! Toda neke zlobne vodne vile še niso bile zadovoljne.

Foto
J. Skerlep

Pekel, 5. slap

Potegnile so mene za desno, Miro pa za levo nogo v hladne valove. Tako smo vsi trije za hip složno postali v bistri vodici in se kisko gledali. Potem pa vik in krik in čofotanje iz vode! In sezuvanje čevljev in izlivanje vode z obuvala! In mokre nogavice in mokra krila! Na srečo je solnce posijalo izza oblakov na kraj nesreče in nas kar mimogrede posušilo.

Mimo zadnjega slapa smo splezali po črnem, poraslem žlebu med lapuhom navzgor. Stopili smo na pomol nad breznom in se na drugi strani spustili do vode. Sedaj pa je bilo konec romanja ob potoku. Levo nam je posekana strmina obetala kolovoz. Res smo ga kmalu našli ne predaleč od vode in zavili smo po njem v stran od soteske proti Rakitni. Že čez nekaj korakov se je odprla gmajnica, vsa rdeča od zrelih jagod. Veleli smo: zapik! in že smo se pasli po žlahtnih sadežih. Komur se je zahotelo višjih užitkov, se je lahko naslajal ob pogledu na borovniško

Rakitna

Foto Vek. Kramarič

kotlino, na lepo ležeča naselja Lašč in Pristave, ki so ležala v solncu tam sredi naročja čokatega hriba. Celó cerkveni zvonik v Pokojišču je pogledoval sem dol. Nahajali smo se nekje na robu 703 m visoke Grede. Krenili smo dalje vseskozi po robu, izbirajoč si poti, kakor so pač vodile čimbolj nad strmino, ki se tod ugreza v dno borovniške doline. Kolovozi vodijo iz nje sem gor, prečili smo jih nič koliko in jih pustili, da so se sami izgubljali v goščave tja proti Vinjemu vrhu. Raje smo se družili s stezicami in skritimi potmi, ki so nas zložno in naglo peljale proti jugovzhodu. Ko je roba zmanjkalo in se je svet začel grdo nagibati proti jugu, smo krenili navzdol v ravno dolinico, kjer stoji nekaj zapuščenih žag.

Otavščica, ta žabji potok, je plitva, da nikoli tega, in se vije ko kača po močvirnatih ravnici. Sem in tja se spomni, da za pošten potok ni lepo, če teče preveč lenobno, pa zažubori prav mladeniško čez skaline — no, tu gori ji poskočna mladost kar ni pri srcu — spet se poleže v velikansko veselje žab in ribic, ki v tropah zbeže, ko se pojavijo nad gladino naše postave.

Pri srednji žagi smo počivali. Tiha in solnčna je ležala ravnica med zelenjem Vinjega vrha in Stražišča. Čez kako uro smo se dvignili — nič kaj radi — bila je prva popoldanska ura in solnce kaj vroče. Mimo zadnje žage smo na levo kmalu dospeli do kote 679, na katero pripelje v ravni črti strm kolovoz iz doline. Vprek njega smo krenili, točno po zaznamkih specialke, po dolgi, dolgi poti skozi gozd in frate na odprto polje pod Zadejlo, kjer smo zagledali vasico Beč. Mimo Kržišča smo sopihali vkreber k Pikovniku, kjer so nam postregli z imenitno vodo, mleko pa nam je pred nosom spila — rejena telička. Pikovnik, ta lepa, mogočna kmetija je poletni prav tako vabljava kakor sredi najlepšega zimskega čara. Lahen veter je vel čez zoreči ječmen in nam hladil razgreta lica. Bilke so se zibale in beli oblaki so pluli po nebu. Na Rakitno vodi pot dol do Lanišča, do lepe ravnice sredi gozdov, kjer se svet že nagiba k Zali, od tam pa drži gor do Novaške gore širok kolovoz.

Vrh klanca smo pogleli v travo. Bil je počitek, kakor je mogoč le v solnčnem poletju, ko solnce hodi svojo visoko pot po nebu, ko čriček v travi neutrudno poje

svojo enakomerno pesem in ko v toplih nočeh sijejo svetle kresnice kakor tisočera očesa v temino.

V Rakitni smo z malinovcem slavili posrečeni izlet. Presušeni, kakor smo pač bili od počivališča tam pri žagah, smo se zaverovali v kozarce, da smo prav zadnji čas skočili na noge in ubrali pot v Preserje na vlak. V hitri hoji pa bi marsikoga posekali in tako smo dohiteli tudi kasno uro, ki je zgoraj v Rakitni pretila, da nam uide. Kmetje, ki so nam nad Kamnikom prihajali nasproti, so nas tolašili: »Nič ne hitite, je še dovolj časa do vlaka!« — Da, saj bi se bili ustavili, pa se nismo mogli! Kajti taka je pač mlada podjetnost: ne ustavi svojega brzega teka, tudi če je tik pred ciljem, in ne počiva, tudi če se ji ne mudi.

V Preserju smo vroči in veseli stopili v notranjca.

Viktor Pirnat:

Med gorjanskimi kosci

(Konec.)

Po Žumberških planinah.

Še več košenic kot tostranski dolinci imajo po Gorjancih potomci junaških Uskokov, ki že nad štiri sto let žive onstran gorjanskih vrhov po kršnem Žumberku. Skopa je njihova zemlja po južnovzhodnih gorjanskih obronkih, redka trava ne zadošča za njihovo živino in zato jih potreba sili na planino, na gorske pašnike. Čim je košnja pospravljena, gori ponekod tudi pasó, prej pa vse hiti, da pravočasno reši čim več krme za dolgo in ostro žumberško zimo.

Že o kresu se pričenjajo razgovori o gorjanski košnji. Premalo je doma delavcev, najemajo še »Kranjce«, kot oni pravijo našim dolincem. In iz podnožnih gorjanskih vasi gre kaj dosti naših fantov, pa tudi mož gor »v tabrh«.

Ob času gorske košnje ožive žumberške vasi kmalu po polnoči. Moški se spravljajo v goro. Ob dveh zjutraj že odrinejo. Votlo odmevajo njih težki koraki med tihimi vaškimi ulicami, zvezde jim svetijo navkreber. Dolga je pot in zgodaj je treba pričeti z delom, saj tedaj najlepše poje kosa.

Ko se iz savskih meglic tam daleč za temnim lesovjem izkoplje zlata jutranja zarja, posveti že na dolge pramene pokošene trave, ki se vrste za znojnimi kosci. Gazda odloži koso in stopi po bisago, ki jo je rano obesil na vitko jerebiko. Njene rdeče jagode se nasmihajo mlademu dnevu, kot se jasne potna lica radostnih koscev, ki jim ponudi gospodar prvi zajtrk. Prileže se mastna pogača in požirek žganja. Kar v krogu stoječ se opirajo na kose, steklenica pa roma od ust do ust. Ptički se oglašajo po drevju, iz doline se utrne daljni glas zvonov.

Znova zazvene kose, trumoma lega rosna trava na zemljo, vmes pa begajo roji kobilic, ki jih je splašil neznani tuji glas blesteče se pošasti.

Počasi sili sonce čez bukve, tiplje po vlažnih bregovih in sili v temne kotanje. Kose pa še vedno zvene, trdo jim pritrkavajo vile.

Osvetlilo je že vso Poganjo jamo, prostrano gorjansko usedlino s studenčkom, divjim skalnim ponorom in sočnim pašnikom, ki je zdaj ves gol, kot bi bil obrit. Gosta brada njegovega mrkega lica leži razmetana naokoli, da se pari in zvija v naraščajoči pripeki.

Rosa je izginila, kose so skrthane, kosci utrujeni in lačni. Zdaj šele pride pravi zajtrk, ki je pa že predjužnik. Vse poleže v senco, gazda pa razloži po travi kruh, slanino in čebulo ter začepi barigelje, da si z rujnim vivodčanom vsakdo po želji izplakne suho grlo.

Po izdatnem počitku se spravijo eni na kose in klepljejo, da potrojeno odmeva od bližnjih sten in šum, drugi pa trosijo pokošeno travo po kosišču.

Nič drugače ni gori vrh strmega klanca, kjer je včasih samevala uskoška naselbina Ramno kale. Tudi Ječmenišče, najvišja točka tistega gorjanskega predela (979 m), kaže po svojih obsežnih senošetih isto lice. In slični so Lazi in Blata in Gera (Trdinov vrh) in vse ostale številne žumberške košenice od Drage do Stojdrage.

Sredi dopoldneva se podajo za kosci tudi njihove družice, žene in dekleta. Svečano so se okitile, kot da gredo na žegnanje k Sv. Nedelji ali na svatbo v Sošice. Vse so bele kot nežne golobice, njihova zložena krila in premetače praznično blešče v jasni poletni dan. Če bi jim ne šibili vratu težko naloženi jerbasi in košare in bi na močna ramena ne naslanjale grabelj in vil, bi se zdelo, da gredo v slavnostni povorki, ko hite nalik divjim kozam po kamenitih strminah čez Brda v Gorjance.

Težavna je pot, okoli poldne so na cilju. Pozdravi jih vrisk gorjanskih koscev, postavni Jure pa zakroži svoji Mari:

»Oj djevojo, plava perotino!
Jesi l' moga konja napojila?«

Vsa zasopla odlaga mladenka težki tovor in zagostoli:

»Ja ga pojim, piti vode ne će,
več on gleda s onu stranu Save,
gdje junaci rusu piju vino,
a djevojke u kolu igraju.«

Kosci posedejo h kosilu. Gospodinja prazni košare in jerbase. Zadiši po kislem zelju. Priložena je izdatna krača in še kopicca dobrot, ki je skrbna gazdarica mislila nanje že o božiču. Poslastica je mastna ocvirkovica, ki se je vso dolgo pot košatila vrh krošnj.

Ženske si komaj oddahnejo, že jim gospodar odkazuje delo. Trpinko so tega vajene od mladih nog in menda se jim zdi, da drugače biti ne more. Tam bo treba razmetati, drugod preobračati, nekje že zgrabljati. Najmlajša mora po vodo. Na srečo za hladilne vrelce v Gorjancih ni zadrege.

Sama sebe hvali Studena voda, določno označuje svoj dom Mramor, na dnu kadunjaste košenice tik pod Trdinovim vrhom se med dvema silnima bukvama skriva Kaštenica. Pa so še druge. Tostran je najbolj znana »Gospodična«.

Moški počivajo, ženske grabijo in pri tem prepevajo stare žumberške popevke, ki jasno izražajo, kaj tare srca teh trpink:

Ob košnji na Gorjancih

Foto V. Pirnat

»Vijala se u polju jabuka,
nit' od vjetra, nit' od sunca žarka,
već od jada lijepe djevojke,
što je majka za udovca daje,
za udovca stara i nepara...
Jad jaduje, nikom ne kazuje,
žito žanje i suze prolijeva.«

Otožen je napev in kar nič se ne sklada z veselo belino pevk in z razkošjem vezenin po bujnih nedrjih in širokih nabranih rokavih.

Ženske so vse po vrsti v svoji lepi stari noši, ki so si jo pripravile nalašč za gorsko košnjo, moških pa je le malo še v širokih, ob gležnjih razcefranih belih hlačah, ki čeznje skoro do kolen moli bela, črno prepasana srajca. Le po izrazitih obrazih jih je moči ločiti od krških dolincev.

Pridružili so se kosci grabljicam, vse prevrača seno in ga spravlja v kopice. Če delo zahteva, ostanejo moški čez noč v planini, ženske pa se vrnejo domov. Pa je bilo vreme kot naročeno in so posušili. Nalože senene vozove. To je umetnost, da bodo zdržali ravnotežje po razritih bregovih in prinesli dragoceni tovor v gospodarjevo senico. Ne zna tega vsakdo, zato je iskan, kot je v posebnih čislih tisti, ki pripelje čim najbolj visoko naložen seneni voz brezhibno na domače dvorišče. Vsa srenja govori o njem še tedne in tedne. Preden nastopijo težavno pot navzdol, se ponovno malo okrepčajo in založe. Živina se pridno pase, kot bi vedela, da so ji potrebne moči za nerodno vožnjo po vegastih žumberških klancih.

Zaori pesem, odjekne vrisk. Mladina se sprime v kolo in zaziblje se pisani venec po zvokih, ki uhajajo iz radostnih grl:

»Oj javore, zelen bore,
blago tebi usred gore;
u ljetu ti dosta lada,
u zimi ti zima nije.
Ti si drvo najmilije
pastirima i svem stadu,
jer su često plandovali
u debelom tvome ladu.«

Pok biča je znak, da je konec gorjanskega dela in veselja. Zaprežejo živino, pobero bisage in košare in orodje, pa hajdi navzdol — Bog in sreča junaška!

Z likofom proslave doma srečen zaključek gorske košnje, ki je še skozi mesece predmet razgovorov ob deževnih jesenskih dneh in dolgih zimskih večerih.

Miran Žargi:

Svet okrog Preserja

Kadar sem se vozil s kolesom proti Podpeči, sem vedno občudoval tri male hribčke pod Krimom: Žalostno goro, Sv. Jožefa in Sv. Ano. Obiskati pa jih nisem utegnil do letošnjega leta. Kdo se bo sprehajal po teh krtinah — sem si dejal in pogled mi je splaval proti severu. A danes z veseljem pozdravim to sveto trojico.

Z železniške postaje Preserje sva jo s tovarišem mahnila na Žalostno goro. Kmalu sva bila na vrhu, saj se gora dviga takoj nad progo in je visoka le 418 m. Pot je najprej široka in kamenita, nato preide v gozd in steza te popelje strmo proti vrhu. Vso pot lahko opazuješ prehajanje zemlje v kraški svet. Na gori te pozdravi velika obzidana romarska cerkev Marije sedmih žalosti. Med obzidjem in cervkvi je velik travnat prostor, kjer se o Binkoštih, ko je na gori največji cerkveni shod, zbere ogromna množica ljudi. Pod obzidjem stoje krog in krog velike lipe, ki delajo že itak lepo goro še privlačnejšo. — To, kakor tudi cerkev Sv. Jožefa so sredi 17. stoletja zgradili kartuzijanski menihi iz Bistre pri Vrhniki. Ti menihi so bili posestniki vse zemlje od Podpeči do Rakitne, Cerknice in Spodnjega Logatca. Bil je strog red, ustanovljen v Franciji, a samostan v Bistri je ustanovil leta 1260 koroški vojvoda Ulrik iz rodu Šponhajmov. Konec 18. stoletja je ta red zatrl Jožef II. Red ni skrbel samo za cerkve, ki jih je s čutom do lepote postavljaj na najlepših mestih svoje zemlje; marljivi kartuzijanci so obogatili svoje knjižnice z mnogimi znamenitimi knjigami. Navedem samo veliko delo brata Nikolaja, ki je prepisal na pergament z umetniškim čutom delo sv. Avgušтина »de civitate Dei«. — Z gore se ti nudi razgled po vsem Barju z Ljubljano, do Polhograjskih Dolomitov in Alp ter nazaj do Krma.

Tovariš je še hitro posnel cerkev, nato sva korakala proti jugu do ceste, ki vodi iz vasi Prevale v Kamnik in naprej v Preserje. Greva po cesti do Kamnika zroč na presersko cerkev in Krim v ozadju. Na jugu so se raztezali gozdnati hribi: Plat, Tisovec in Štanga, na katere preserski strani leži kraška vrtača Ponikve, kjer nastane v jeseni ob velikem deževju jezero. Hrbet sva kazala Bistriškim goram z Ljubljanskim vrhom 813 m.

Dospela sva v prijazno vasico Kamnik in skozi njo mimo kapelice in znamenja prišla na travnike ter se pričela dvigati proti Sv. Jožefu. Ubrala sva jo kar proti

vrhu, saj je bela cerkvena zadosten kačipot. Še malo in stopila sva na vrh 439 m. Cerkev je baročna stavba, ladja je grajena na osnovi raztegnjenega osmerokotnika. — Na gori je stal v starih časih grad, pripoveduje pravljica, v katerem je živela hudobna grofica, ki jo je popotni berač, kateremu ni hotela dati miloščine, zaklel v kačo, ki še sedaj čuva nagrabljene zaklade. — Pod vrhom so velike kraške jame, v katerih so iskali kmetje zavetja pred roparskimi Turki. Z gore ni pravega razgleda, ker je vrh obrasel z drevjem.

Spustila sva se po travnati strmini proti Sv. Ani. Prelezla sva nekaj kamenitih poljskih ograd in že sva bila na cesti, ki vodi na vrh. Kmalu sva iz gozda in zagledala sva vrh s cerkvijo in kmetijo. »Pri Šentajnarji«, kakor se reče domačiji. Tu naju je pozdravila ženica, ki je zbiralala »zlata jabolka današnjih dni« — krompir. Malo je potožila in šla v hišo, midva pa na vrh 482 m, kjer te poleg lepega razgleda še posebno razveseli vodnjak z odlično pitno vodo. Lep je pogled na Ljubljano in po vsem Barju. Tam v daljavi zagledaš Triglav in ostale dobro znane vrhove Alp.

Sonce se je pričelo nagibati na vrhniško stran, zato sva zapustila vrh in se obrnila proti vzhodu ter po travnati vesini in skozi gozd prišla do Jezera. Na severu ti zapirajo pogled krimski gozdovi z lično Planinico (560 m). Na vzhodu se dviga hribček Sv. Lovrenca. — Pripovedujejo, da leži v jezeru zmaj, ki ima glavo pod Sv. Ano, rep pa pod Krimom, in kadar z njim zamahne, nastane povodenj. — Jezerce ima zelo prikupljivo lego in gotovo spada med bisere ljubljanske okolice.

Pričelo se je temniti, tovariš ni imel v aparatu več prostora za »motive« in tako sva zopet enkrat zaključevala lep izlet. Hodila sva po cesti skozi Podpeč v Notranje Gorice na kolodvor. Na mostu v Podpeči sva opazovala, kako so nalagali kamenje na velik čoln, s katerim so ga odpeljali v Ljubljano. Podpeški kamen so vozili že v rimskih časih po Ljubljani, saj je bil po reki vpeljan stalen promet med Vrhniko (Nauportus) in Ljubljano (Emona). Bila je že noč, ko sva dospela na postajo.

Spoznal sem majhen, a lep del slovenske zemlje, ki je vreden, da ga obišče vsak planinec, željan tihe in ponižne lepote, kakoršno hrani svet okrog Preserja.

Obzor in društvene vesti

Skupinski izleti Slovenskega planinskega društva v poletju 1941 (izhodišče Ljubljana).

Slovensko planinsko društvo je priredilo v pretekli sezoni naslednje skupinske izlete z namenom, da razkaže svojim članom lepote Ljubljanske pokrajine, jih opozori na zanimivejše, a malo znane predele Dolenjske in Notranjske ter goji družabnost med svojim članstvom:

- V nedeljo, 6. julija v Preserje, čez Planinico na vrh Krima, čez Zgor. Ig v zavetišče SPD v Iški, povratek iz Iške z avtobusom, 18 udeležencev.
- V nedeljo, 6. julija z avtobusom v Želimlje, na Kurešček, čez Mokrec na Krvavo peč, v Vrbico in ob Iški do zavetišča SPD, povratek iz Iške z avtobusom, 26 udeležencev.
- V nedeljo, 13. julija z vlakom do Borovnice, skozi Sabočevo na Rakitno, čez Ustje v Vrbico do zavetišča SPD v Iški, povratek v Ljubljano z avtobusom, 40 udeležencev.
- V nedeljo, 20. julija z vlakom v Borovnico, skozi Pikel na Kožljek, čez Vinji vrh do zavetišča SPD na Padežu, čez Pokojišče nazaj v Borovnico in z vlakom v Ljubljano, 28 udeležencev.
- V nedeljo, 27. julija izlet kolesarjev do zavetišča SPD v Iški, čez Zgor. Ig na vrh Krima, čez Ustje v Vrbico in nazaj mimo zavetišča SPD v Iški v Ljubljano, 16 udeležencev.
- V nedeljo, 10. avgusta iz Ljubljane z vlakom do Drenovega griča, čez Lesno Brdo in Sv. Urha na Koreno, po grebenu v Samatorico in mimo Sv. Martina v Polhov gradec, odtod z avtobusom v Ljubljano, 28 udeležencev.
- V nedeljo 17. avgusta z vlakom do Rakeka, čez Menišijo in Dobec na Kožljek, čez Vinji vrh k zavetišču SPD na Padežu, skozi Pikel v Borovnico, odtod z vlakom nazaj v Ljubljano, 32 udeležencev.
- V nedeljo, 24. avgusta z avtobusom v Želimlje, na Kurešček, čez sedlo Mokreca in Krvavo peč v Vrbico, ob Iški do zavetišča SPD v Iški, z avtobusom iz Iške v Ljubljano, 39 udeležencev.
- V nedeljo 31. avgusta z vlakom v Grosuplje, ogled Županove jame, Šenturški Tabor, Slivnica, Boštanj in čez Polževo v Višnjo goro, odtod z vlakom nazaj v Ljubljano, 22 udeležencev.
- V nedeljo in ponedeljek, 7. in 8. septembra z vlakom v Kočevje, dalje z vozom v Koprivnik, peš čez Golobinjek v Dom na Mirni gori, čez Gače in Poljane v Dolenjske Toplice, iz Straže z vlakom nazaj v Ljubljano, 35 udeležencev.
- V nedeljo 14. septembra z vlakom na Drenov grič, čez Malo in Veliko Ligojno v Zažar, skozi Kajnovdol v Podlipo, na planino Ulako, na razgledni stolp na Planini nad Vrhniko, skozi Vrhniko na Verd ter z vlakom nazaj v Ljubljano, 18 udeležencev.
- V nedeljo 21. septembra z vlakom v Škofljico čez Gumnišče, Pijavo gorico, Sv. Peter na Sv. Ahcá, Turjak, čez Rašico v Velike Lašče in z vlakom nazaj v Ljubljano, 41 udeležencev.
- V nedeljo 28. septembra iz Ljubljane z vlakom v Višnjo goro, čez Polževo in Vrhè k izvirkom Krke, skozi Videm na Muljavo in Stično ter z vlakom nazaj v Ljubljano.

V mesecu juliju in avgustu je društvo priredilo poleg tega redno vsako nedeljo izlet v Iško z avtobusom ob 8. uri iz Ljubljane in s povratkom ob 18. uri iz Iške. Udeležencev je bilo povprečno 30 do 40. Tiplič.

*Pisalni stroj, pisarniške
potrebnosti, nalivno pero*

si nabavite pri
našem članu

Baraga Ludv.
Ljubljana, Nebotičnik

NARODNA TISKARNA D. D.

LJUBLJANA, PUCCINIJEVA 5

izvršuje različne moderne tiskovine
okusno, solidno in po zmernih cenah

Telefon 31-22 do 31-27 — Poštni čekovni račun v Ljubljani št. 10. F34

Planinci!

Otresite se glavnih skrbi!

Pravi smoter Vaše ture dosežete le, če ste
skrbi prenesli s sklenjenim zavarovanjem na

»SLAVIJO«

JUGOSLOVANSKO ZAVAROVALNO BANKO

Generalno ravnateljstvo

V LJUBLJANI — VERDIJEVA ULICA ŠT. 2

Telefoni št. 21-75, 21-76, 21-77

Zato ne odlašajte s sklenitvijo zavarovanja!

PIVO LEŽAK IN BOK

PIVOVARNE

»UNION«

V LJUBLJANI

SE NAJTOPLEJE PRIPOROČA!

Lepa tiskovina dviga Vaš ugled!

Mi Vam tako tiskovino lahko izgotovimo hitro in po zmernih cenah v Vaše popolno zadovoljstvo

Tiskarna Merkur d.

Ljubljana, Gregorčičeva ul. 23

Telefon št. 25-52

MESTNA HRANILNICA LJUBLJANSKA

JE NAJVEČJI SLOVENSKI PUPILARNOVARNI DENARNI ZAVOD. DOMAČI HRANILNIKI, SODNO-DEPOZITNI ODDIEL, POSOJILA NA HIPOTEKE, MENICE, LOMBARD

ZA VSE HRANILNE VLOGE JAMČI
MESTNA OBČINA LJUBLJANSKA

Restavracija in veletrgovina z vinom

PETER STEPIČ, LASTNIK MIRKO STEPIČ

LJUBLJANA VII, TRŽNA ULICA 6

TELEFON INTERURBAN 21-71

priporoča svojo veliko zalogo vina najboljše kakovosti po nizkih cenah.